

Hallgatói e-portfólió prototípus létrehozása

Szűcs Viktor

A projekt első és kiemelten fontos része az előkutatás volt, melynek során választ kellett adni az alábbi kérdésekre.

- Mi a portfólió és milyen lehetséges változatai vannak?
- Milyen eszközök állnak a rendelkezésünkre, amelyekkel meg lehet valósítani egy elektronikus portfólió rendszert?
- Hogyan lehet ezt beilleszteni a meglévő oktatási környezetbe?

Mi a portfólió?

A portfólió tágabb értelemben véve nem más, mint mindazoknak a produktumoknak az összessége, amelyeket mi magunk hoztunk létre, legyen az kézzel fogható, vagy elektronikus. Ide értendő az iskolai évek alatt szerzett oklevél, diploma, dolgozat, de a magánlevelezés, vagy egy műalkotás is, tehát a portfóliónk nagyon sokrétű és vegyesen tartalmazhat bizalmas, személyes, valamint hivatalos, ill. publikus elemeket.

A projekt során bennünket a szűkebb értelemben vett ún. *tanulási portfólió* érdekelt, amely egy bizonyos tanulási időszakban szerzett, gyűjtött, létrehozott entitásokat tartalmaz. A megvalósított e-portfólió rendszer azonban tartalmaz olyan funkciókat, amelyekkel értékelési portfóliót is létrehozhatunk. Az értékelési portfólió segítségével a tanulás során elért teljesítmény tudjuk hitelt érdemlően bizonyítani. Forrás: (Papp Gyula – Vágvölgyi Csaba: *Az elektronikus portfólió*. In: *Oktatás-Informatika 2009./1. p. 26-31.*)

Ha a portfólió az egyén élete során létrehozott produktumok összessége, akkor az elektronikus portfólió az egyén e-tevékenységei során létrehozott elemek halmaza.

Elektronikus portfólió készítésére alkalmas eszközök

Korábban elektronikus portfóliónak tekinthettünk egy személyes weblapot is, amely felsorolta az egyén eddigi analóg és e-tevékenységeit, beleértve a publikációkat, konferencián való részvételt, vagy egyéb tudományos tevékenységet.

Elektronikus portfólió lehet akár egy blog is, amely strukturált (adatbázisban tárolt) és visszakereshető (dinamikus) módon tartalmazza az egyén portfólió elemeit. A blogmotorok számos olyan funkciót tartalmaznak, amelyek már közelítenek az igazi e-portfólió rendszerek által kínált eszközkészlethez. Van visszajelzési lehetőség az egyes blogbejegyzésekhez, címkézhetők az egyes tételek, mely címkék segítségével dinamikusan és kevésbé formális módon kereshetők vissza a tartalmi elemek.

Ide sorolhatók a különféle ún. akkumuláló alkalmazások, mint pl. az online könyvjelzőmegosztó szolgáltatások (Diigo, Del.icio.us), dokumentumok tárolására és megosztására szolgáló eszközök (Google Documents, Dropbox, Boxnet), kép-, és videómegosztók (Picasa, Flickr, Youtube). Ezek közös jellemzője, hogy általában egy bizonyos típusú portfólió elemet gyűjtenek (képek, videók, szöveges állományok).

Amíg a blogok és tartalomkezelő rendszerek (CMS – Content Management System) elsődleges célja a publikáció, gondolatközlés, tudástranszfer, addig az igazi e-portfólió rendszerek, mint pl. a Mahara, vagy az Elgg, integrálnak számos olyan funkciót, szolgáltatást, amelyek segítségével az előbb felsorolt, különböző típusú és különböző helyeken szétszórt portfólió elemek egyetlen, közös rendszerben tárolhatók, visszakereshetők, és megoszthatók.

Az e-portfólió beillesztése az oktatásba

Magyarországon a 15/2006. (IV. 3) OM rendelet írja elő a felsőoktatás számára portfólió készítését. Éppen ezért minél előbb érdemes figyelembe venni azokat az eszközöket, amelyekkel eleget tehetünk a vonatkozó előírásoknak.

Az e-portfólió rendszernek jól kell illeszkednie a meglévő oktatási környezetbe, adott esetben együtt kell tudnia működni az esetlegesen használt e-learning és tanulmányi rendszerekkel (pl. Moodle, ETR, Coospace).

Ugyanakkor egy e-portfólió rendszer üzemeltetéséhez egységes és összetett intézményi akarat szükséges, amely lefekteti a biztonságos és zökkenőmentes működéshez szükséges szabályokat és eljárásokat, biztosítja a rendszer működéséhez szükséges hardver és szoftverelemeket, biztosítja az üzemeltetéshez és felhasználóképzéshez szükséges szakembergárdát (informatikusok, oktatók, trénerok).

Fontos, hogy egy oktatási intézményen belül mind az oktatók, mind a hallgatók ismerjék a portfólió fogalmát, elemeit, és a portfólió készítéséhez és folyamatos építéséhez szükséges eszközöket.

A Mahara rendszer beüzemelése

A használni kívánt e-portfólió rendszer kiválasztásakor fontos szempont volt, hogy a rendszer nyílt forráskódú legyen. A nyílt forráskódú szoftverek biztosítják legnagyobb rugalmasságot. Általában nagyszámú és lelkes közösség áll mögötte, amely megfelelő támogatást nyújt a felhasználók és üzemeltetők részére egyaránt.

Két lehetséges szoftver jöhetett számításba: az Elgg és a Mahara. Előbbi ugyan rendelkezik e-portfólió készítésére alkalmas eszköztárral, elsősorban a közösségépítéshez szükséges elemek dominálnak benne.

Így esett a választás a másik lehetséges jelöltre, a Maharára. Nagy előnye, hogy – mivel a fejlesztőcsapat egy része közös – képes együttműködni a Moodle e-learning keretrendszerrel, ezáltal hihetetlenül magas szintre emelve az oktatási rendszerbe történő integrációt. A két rendszer együttműködve képes biztosítani a portfólió elemek kurzusként való értékelését, és fordítva; egy kurzus teljesítése, annak eredménye megjelenhet az egyén elektronikus portfóliójában. Mivel mindkét rendszer szabványokra épül (LEAP, SCORM), az elektronikus portfólió hordozhatóvá válik és így beépíthető akár egy szabványokra épülő vállalatirányítási rendszerbe is, megkönnyítve ezzel a jelenlegi hallgató/majdani munkavállaló által birtokolt tudás és kompetenciák rendszerbe történő integrálását.

A Mahara e-portfólió rendszer széleskörű eszközkészlettel rendelkezik, ugyanakkor jól elkülöníthetők egymástól az egyes rendszerelemek, modulok.

A Mahara biztosítja a felhasználók számára, hogy egyidejűleg akár több intézménynek lehessenek tagjai. A korszerű jogosultságkezelésnek köszönhetően a felhasználók tetszőleges módon beállíthatják, hogy az általuk közzétett e-portfólió elemet ki láthatja: senki, csak bizonyos felhasználók, felhasználók egy, vagy több csoportja, mindenki. Külön oldalakat lehet létrehozni a portfólió elemeknek, tetszőlegesen csoportosíthatjuk őket, az egyes oldalakba képeket, videókat lehet beszúrni, ill. csatolmányokat lehet hozzáilleszteni.

A felhasználók blogolhatnak, belső üzeneteket küldhetnek egymásnak, a csoportépítő alkalmazás segítségével pedig komplett mikroközösségeket hozhatnak létre.

A Mahara előre definiált profilmegjelenítéssel segít a portfólió kialakításában. Ezek a mezők nagyon sokrétűek. A felhasználó rögzítheti a személyes adatait, elmentheti az általa folytatott tanulmányokat, csatolhatja a kapott tanúsítványokat és okleveleket, beemelheti a publikációit. A célok és készségek megfogalmazása a portfólió hordozásánál és ERP rendszerekbe történő integrálásánál jöhet jól, megkönnyítve ezzel a humán erőforrással

foglalkozó szakemberek munkáját.

A Mahara egy PHP alapú, MySQL adatbázist használó, nyílt forráskódú keretrendszer. Az adatbázis és webszerver konfiguráció után sikeresen telepítésre került. A telepítés után létre kellett hozni a – jelen esetben csak egyetlen – intézményt, ahová a felhasználók egy regisztráció után csatlakozhatnak.

A következő lépés a felhasználói csoportok létrehozása volt. Külön csoportba kerülnek a rendszergazdák és a felhasználók. Fontos beállítani, hogy milyen előre definiált profilméret állnak a felhasználók rendelkezésére. A felhasználói jogosultságokon kívül be kellett állítani a Mahara rendszerszintű szolgáltatásait is: publikus profilok engedélyezése, intézményi tagság, munkamenet kezelés, regisztrációs szabályok.

Betanítés

A felhasználóképzés több időpontban, csoportbontásban történt. A betanítás alatt a felhasználók először ismereteket szereztek a portfólió elméleti háttéréről, majd megismerkedtek a Mahara által nyújtott funkciókkal és lehetőségekkel. Az itt megszerzett tudást élesben is kipróbálhatták a telepített Mahara rendszerben. A célcsoport elsősorban az SZTE BTK Humán és Információtudományi Tanszék kiadói szakirányos hallgatói, akik a tanulmányaik során számos olyan kiadványt, dokumentumot készítenek, amelyeket később az elektronikus portfóliójukban portfólióelemként hasznosíthatnak. Az itt megszerzett tapasztalatokat a későbbiek során a képzés többi résztvevőjére, vagy akár az egész karra, egyetemre ki lehet terjeszteni.